

Dat het boeren­vak door de jaren heen enorm is veranderd, bewijzen de broers Ham van de Elisabeth Hoeve in Nieuw-Vennep als geen ander. Wat hun vader in 1965 begon, wisten zij - gedwongen door de omstandigheden - flink te veranderen; ze vonden hun bestaansrecht opnieuw uit. Diversiteit, multifunctionaliteit en verbinding met de omgeving werd hun nieuwe focus. 'We zijn een mensenboerderij geworden.'

TEKST Sandra Zuiderduin

BEELD Sandra Aartman

A man with glasses and a beard, wearing dark overalls, stands in the middle of a vast, deep pile of small, brown potatoes. He is smiling and looking towards the camera. The potatoes fill the entire frame, creating a textured, brown background. The lighting is warm and slightly dim, emphasizing the earthy tones of the potatoes and the man's clothing.

‘We zijn een
mensenboerderij
geworden’

‘We zaten in een kostprijsrace die we niet zouden winnen van de concurrentie. De vraag was: wat kunnen we doen om toekomstbestendig te blijven?’

Van ingezaaide logo's in graanvelden en een boerenervwandeling tot een zelfoogsttuin voor buurtbewoners. Van zorgboerderij en caravanstalling tot educatie en een boerderijwinkel. Wie voor het eerst het erf opstapt bij de familie Ham zal beslist oren en ogen tekortkomen. Waar in de ene hoek gesnoeid wordt, zie ik in een andere ooghoek de winkel opdoemen, terwijl daarachter nog zo veel meer is. Waar Marianne zich vooral bekommert om de mensen van de dagbesteding en de verkoop in de winkel, pakt haar vriend Jan samen met zijn broer Ben de rest op. En dat is best veel.

SPECIALISATIE EN SCHAALVERGROTING

Maar waarom zo veel tegelijkertijd en zo divers? Daar is volgens Jan een heel duidelijke reden voor. ‘Toen mijn vader hier destijds naartoe kwam, was het heel gewoon dat agrarische bedrijven gemengde bedrijven met veeteelt waren. Maar vanaf begin jaren zestig begon dit te verschuiven. Boerenbedrijven gingen zich specialiseren en zetten in op schaalvergroting. Dat was de trend die na de oorlog begon. En dat kon hier ook uitstekend, want Haarlemmermeer was toen de modernste akkerbouwplaat van de wereld. Door de verkaveling van de grond waren namelijk heel grote stukken aaneengesloten landbouwgrond ontstaan waarop trekkers veel meters konden maken.’

Om aan het naoorlogse devies ‘nooit meer honger’ te kunnen voldoen, moest er op grote schaal geproduceerd worden. ‘Er moest zo veel mogelijk verbouwd worden op zo min mogelijk vierkante meters, het liefst nog meer dan de buurman. En dat lukte ook, maar alleen door kunstmatig hoog gehouden prijzen.’ In die tijd kwamen Jan en Ben van school en begonnen in het bedrijf – dat door het overlijden van hun vader inmiddels door moeder werd geleid – mee te werken. ‘Natuurlijk was dat niet vol te houden en begon alles vanaf de jaren tachtig langzaam te veranderen. Ineens moesten we volgens wereldprijzen werken en kwamen we erachter dat wij hier in Nederland wel heel duur produceerden.’

Hoewel beide broers er allang klaar voor waren om het familiebedrijf over te nemen, werden ze pas in 2007 officieel eigenaar. ‘Zo gaat dat in een boerenbedrijf:

je moet heel lang samenwerken om eigen vermogen binnen het bedrijf op te bouwen. Zo moesten wij twintig jaar sparen voordat we stap konden wagen.' Maar vanaf dat moment ging het ook in volle vaart vooruit. Gedreven door de negatieve marktomstandigheden besloten ze vijf jaar geleden het bestaansrecht van het boerenbedrijf eens goed te onderzoeken. 'We zaten in een kostprijsrace die we niet zouden winnen van de concurrentie. De vraag was: wat kunnen we doen om toekomstbestendig te blijven? Voor ons bleek dat het aangaan van de verbinding met de regio te zijn en het inzetten op diversiteit en multifunctionaliteit.'

ZORGBOERDERIJ MET DAGBESTEDING

Zo kwam er allereerst een zorgboerderij met dagbesteding. 'Vier keer per week komen hier mensen met een zorgbehoefte om in een veilige omgeving klusjes te doen, te oefenen met nieuwe vaardigheden en te leren,' vertelt Marianne trots. Onderwijl maakt ze jam van het zojuist geoogste fruit. Die wordt straks in de boerderijwinkel verkocht. Het is wel duidelijk dat dit werk haar op het lijf geschreven is, want vol enthousiasme vertelt ze verder: 'Er lopen hier mensen met autisme, dementie of iets

‘Mensen vinden het heerlijk om hier even alles achter zich te laten en in alle rust van onze tuin en boerderij te genieten’

anders waardoor ze het in de echte maatschappij moeilijk hebben. De jongste is 21, de oudste 82 jaar, en samen doen we van alles: van snoeien tot dieren voeren, van oogsten tot schoonmaken. We kijken daarbij vooral naar wat mensen kúnnen in plaats van ons te focussen op wat er allemaal misgaat. Zo is er bijvoorbeeld een dame die heel erg duizelig is, maar als ik haar op een kruk zet, kan ze prima in de pannen roeren.’

Het werk geeft Marianne veel voldoening. ‘Voor deze mensen is dit een heel mooi beschermd stukje maatschappij waarin ze kunnen oefenen. En voor ons is het een verdienmodel om mensen onderdeel van ons boerenbedrijf te laten zijn.’ Want diversiteit, multifunctionaliteit en verbinding moesten de focus zijn, dus kwam er daarna ook al snel een verkooppunt bij. ‘Wat we maken,’ vertelt Marianne, ‘verkopen we in onze boerderijwinkel weer aan de rest van de regio.’ En gooi de komst van COVID-19 roet in het eten? Welnee! Hun alternatieve drive thru met boerderijpakketten was niet alleen slim en snel gevonden, maar werd ook erg gewaardeerd door de buurt. En dat toont maar weer hoe creatief en inventief je als boer tegenwoordig kan, en misschien wel moet, zijn.

INGEZAAIDE LOGO'S EN ZELFOOGSTTUIN

Ook kwam er een zaaimachine om logo's en boodschappen in het graanveld te kunnen inzaaien. ‘Onze grond ligt recht onder de aanvliegroute voor de Kaagbaan, dus perfect voor Fieldmedia.’ En wat te denken van de recent aangelegde en aan het dienstenpakket toegevoegde zelfoogsttuin? Een heel leuke en originele manier om de buurt bij de boerderij te betrekken. ‘In deze tuin mogen mensen op abonnementsbasis iedere week hun groente komen oogsten. Hoewel we daar pas vorig seizoen mee zijn begonnen, is de interesse en het enthousiasme bijzonder groot. Mensen vinden het heerlijk om hier even alles achter zich te laten en in alle rust van onze tuin en boerderij te genieten.’